

Stadsbyggnadsförvaltningen
Undersökning

Datum
2024-02-29

Diarienummer
PBN 2021-000760

Handläggare
Andreas Korsfeldt Af Trolle

Undersökning om betydande miljöpåverkan för Detaljplan för Gamla Uppsala skola

Bakgrund

När en ny detaljplan tas fram, eller en befintlig detaljplan ändras, ska kommunen ta ställning till om genomförandet av detaljplanen kan antas medföra betydande miljöpåverkan eller inte. För att ta reda på det, ska i princip alla¹ förslag till detaljplaner, eller ändringar i befintliga detaljplaner, genomgå en så kallad undersökning, enligt plan- och bygglagens 5 kapitel 11 a § och 6 kapitel 1 § miljöbalken.

I det fall detaljplanen bedöms medföra betydande miljöpåverkan ska en strategisk miljöbedömning genomföras och en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) upprättas. Miljöbedömningen utgör själva processen, som löper parallellt med planarbetet, med syfte att ge inspel kring möjliga anpassningar av planen, införande av planbestämmelser eller andra åtgärder som behövs för att minimera miljöpåverkan.

Syfte

Enligt 6 kapitel 1 § miljöbalken (MB) är det övergripande syftet med en miljöbedömning att integrera miljöaspekter i planering och beslutsfattande så att en hållbar utveckling främjas.

Detta dokument syftar till att, i inledning av planprocessen, bedöma och dokumentera planens potentiella miljöpåverkan. Om undersökningen kommer fram till att planens genomförande kan antas medföra en betydande miljöpåverkan innebär det att planen ska miljöbedömas och en MKB ska upprättas. Undersökningen utgör också underlag för avgränsning av miljöaspekter i MKB:n, i det fall beslut om betydande miljöpåverkan tas.

Undersökningen används också för att avgränsa vilka typer av miljöpåverkan som behöver beskrivas och hanteras vidare, även om planens genomförande inte bedöms innebära betydande miljöpåverkan.

---

¹ Undantaget gäller om detaljplanen endast är till för att tillgodose totalförsvarets eller räddningstjänstens behov.

Bedömning av betydande miljöpåverkan

I miljöbedömningsförordningen § 5 anges vilka omständigheter som kommunen ska utgå från vid undersökningen av om en detaljplan kan antas medföra betydande miljöpåverkan på miljön, hälsan, hushållning med mark, vatten och andra resurser. Var gränsen för betydande miljöpåverkan går är inte närmare preciserat. Kommunen måste göra en bedömning i varje enskilt fall.

Nedan ges några exempel på förutsättningar som kan bidra till betydande miljöpåverkan:

- Risk för negativ påverkan på riksintressen (Natura 2000/Riksintresse för naturvård, kulturmiljövård eller friluftsliv med mera)
- Risk för negativ påverkan på skyddade arter
- Risk för stor negativ påverkan på grundvatten
- Förorenad mark i kombination med risk för översvämning

Viktigt att poängtera är dock att det är den totala sammanvägningen av miljöpåverkan som ligger till grund för beslut om betydande miljöpåverkan. Även om ingen stor påverkan inom någon av ovanstående punkter skulle identifieras, kan en liten påverkan inom många aspekter ge en sammantaget stor påverkan, och därför resultera i betydande miljöpåverkan och behov av MKB.

Om förslaget till detaljplan innebär att planområdet får tas i anspråk för att anlägga större och särskilt komplexa projekt, kallas de för MKB-projekt, se plan- och bygglagen 4 kapitlet 34 §. Ett MKB-projekt är ett projekt som enligt plan- och bygglagen och miljöbalken ska miljöbedömas i en detaljplaneprocess där aspekterna i miljöbedömningsförordningen § 10-13 belyses. Exempel på MKB-projekt är till exempel ett industriområde, ett köpcentrum, en parkeringsanläggning eller spårväg. För fler exempel, se Boverkets webbsida.

Undersökningens tre delar

Enligt 6 kapitlet 6 § miljöbalken innebär undersökningen att kommunen identifierar omständigheter som talar för och emot en betydande miljöpåverkan i början av planprocessen. Denna del av undersökningen görs i detta dokument.

Därefter, i undersökningens andra del, samråder kommunen i frågan om betydande miljöpåverkan med de kommuner, länsstyrelser och andra myndigheter som på grund av sitt särskilda miljöansvar kan antas bli berörda av planen eller programmet.

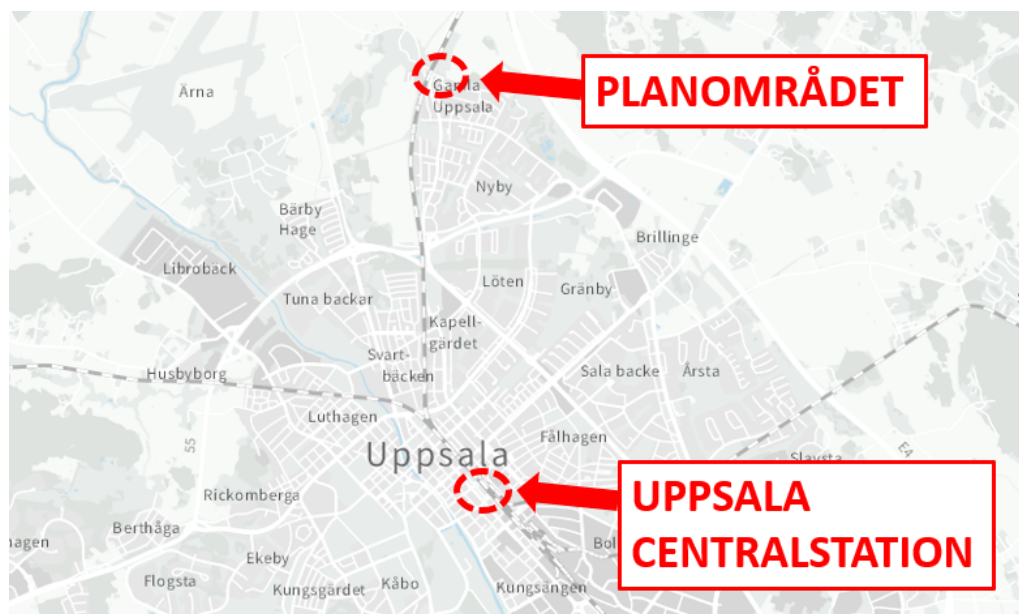
Enligt 6 kapitlet 7 § miljöbalken ska kommunen, när undersökningen är genomförd, i ett särskilt beslut avgöra om genomförandet av planen, programmet eller ändringen kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Beslutet, som utgör undersökningens tredje del, ska redovisa de omständigheter som talar för eller emot betydande miljöpåverkan i miljöbalkens mening.

Beslutet ska göras tillgängligt för allmänheten. Enligt 6 kapitlet 8 § miljöbalken får beslutet om huruvida genomförandet av planen, programmet eller ändringen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan inte överklagas. Däremot kan kommunen i ett senare skede göra en annan bedömning.

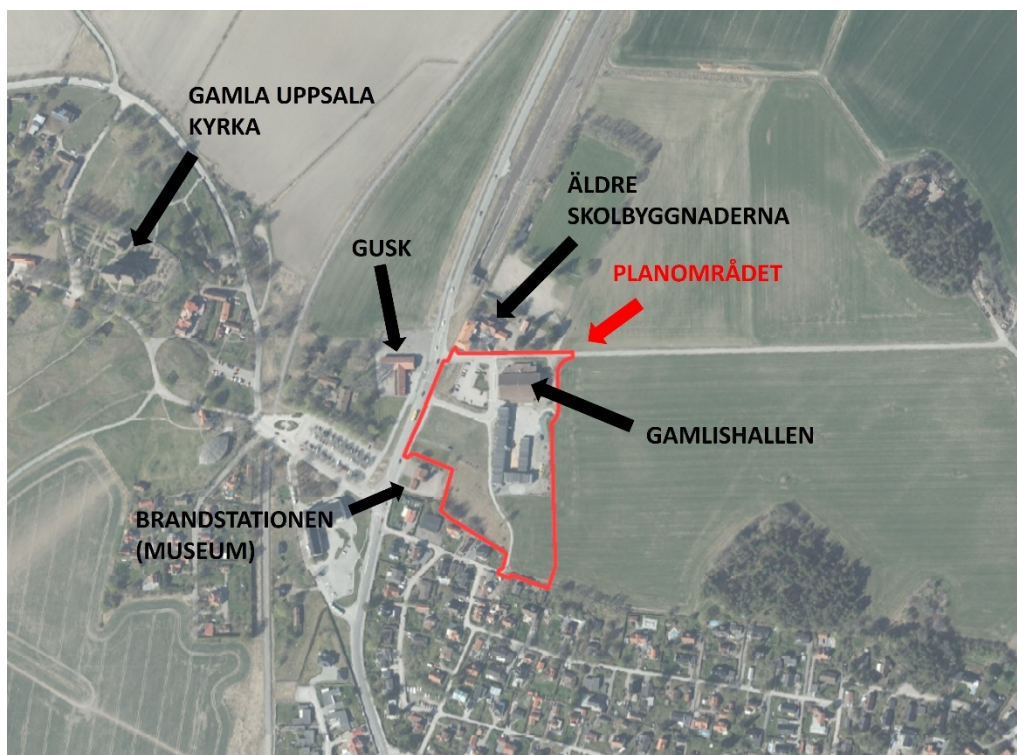
Planuppdraget

Detaljplanen tas fram för att möjliggöra en grundskola med tillhörande skolgård för verksamheten. Planen begränsar byggrätten för att möjliggöra en skolgård med tillräcklig friyta. Planen syftar även till att reglera byggnadens utformning och placering så att befintliga karaktärsdrag i kulturmiljön respekteras och tillvaratas.

Grundskolan ska rymma 420 elever och en fritidsklubb, samt ett tillagningskök för cirka 600 portioner med tillhörande matsal. Gamla Uppsala skola har tidigare haft sin verksamhet i de röda trähusen intill Vattholmavägen. Grundskolan ersätter de skolmoduler som funnits på fastigheten Gamla Uppsala 27:1. Modulerna har fungerat som evakueringsbyggnader när Ostkustbanans tunnel uppfördes intill den gamla skolan.

Figur 1 En karta som visar planområdet i relation till resten av Uppsala.

Figur 2 Ett flygfoto som visar planområdet i rött och omgivningen.

Planförslaget innebär en förändrad markanvändning då:

- Parkmark planeras att omvandlas till skolområde
- Mark som är planlagt som "allmänt ändamål" planeras att omvandlas till skolområde
- Jordbruksmark planeras att omvandlas till skolområde

Planförslaget innebär en ökad exploateringsgrad: Ja.

Är föreslagen markanvändning förenlig med gällande översiktsplan:²: Ja.

Planförslaget ingår i planprogram, fördjupad översiktsplan eller liknande, där miljöbedömning och miljökonsekvensbeskrivning redan genomfört: Nej.

---

² Detta är kopplat till Miljöbalkens kapitel 3: "Grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenområden, 1 § Mark- och vattenområden ska användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde ska ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning".

Bedömning av betydande miljöpåverkan enligt Miljöbedömningsförordningen

Nedan redovisas kommunens bedömning av betydande miljöpåverkan genom en beskrivning av planen och platsen, samt bedömning av påverkan. Utgångspunkten är bedömningskriterierna i 5 § miljöbedömningsförordningen 2017:966. Bedömningarna är preliminära och ny kunskap som tillförs planarbetet kan innebära att de behöver omvärderas.

Planen

Miljöbedömningsförordningen 5§ 1, a-d

I vilken utsträckning detaljplanen:	Kommentar
a) anger förutsättningar för verksamheter eller åtgärder när det gäller lokalisering, typ av verksamhet, storlek eller driftförhållanden eller genom att fördela resurser	Detaljplanen omfattar ett flertal fastigheter och syftar till att möjliggöra en ny skola med tillhörande skolgård.
b) har betydelse för de miljöeffekter som genomförandet av andra planer eller program medför	Detaljplanen bedöms inte ha betydelse för andra planer eller programs genomförbarhet.
c) har betydelse för att främja en hållbar utveckling eller för integreringen av miljöaspekter i övrigt, eller	Planen avser att möjliggöra ett effektivt markutnyttjande. Tillgång till etablerad infrastruktur finns i området, exempelvis gator, gång- och cykelstråk, grönområden, ledningssystem och kollektivtrafik.
d) har betydelse för möjligheterna att följa miljölagstiftningen	<p>Detaljplanen berör riksintresse för Totalförsvaret militära del och riksintresse för kulturmiljövården.</p> <p>Detaljplanen bedöms inte påverka riksintresset för totalförsvaret negativt i enlighet med det som angetts i tidigare givet planeringsbesked.</p> <p>Detaljplanen har reglerat bebyggelsen på ett flertal sätt för att anpassa sig till kulturmiljön, bland annat har placering, färgsättning och material reglerats.</p> <p>Parkmark tas i anspråk, men ersätts med en markanvändning som kräver stora friytor för gårdsmiljön för barn.</p>

I vilken utsträckning detaljplanen:	Kommentar
	<p data-bbox="901 248 1347 320">Gårdsmiljön kommer ha gröna inslag för att bli en lämplig skolgård.</p> <p data-bbox="901 365 1347 472">Planområdet avrinner till recipienten Fyrisån Ulva – Björklingeån. För Fyrisån finns miljö kvalitetsnormer.</p> <p data-bbox="901 517 1219 586">Detaljplanen bedöms följa miljölagstiftningen.</p>

Platsen

Miljöbedömningsförordningen 5§ 2, 8, 9.

2: Miljöproblem som är relevanta för planen, programmet eller ändringen.

8: Det påverkade områdets betydelse och sårbarhet på grund av intensiv markanvändning, överskridna miljökvalitetsnormer, dess kulturvärden eller andra utmärkande egenskaper i naturen.

9: Påverkan på områden eller natur som har erkänd skyddsstatus nationellt, inom Europeiska unionen eller internationellt.

Fråga	Ja/Nej/Eventuellt	Kommentar
<p>Berörs platsen av ställningstaganden kring mark- och vattenanvändning i ÖP 2016 angående:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dagvattenstråk • Grönt stråk • Viktigt grundvattenavsnitt • Stort naturområde • Grönområde • Vattenförekomster vattendrag • Vattenförekomster (sjöar, vattendrag)? 	Ja	<p>Planen berör ett grönt stråk. Längs gröna stråk ska parker, natur och andra gröna kvaliteter tas tillvara, utvecklas och kopplas samman. Översiktsplanen anger att i de fall parker eller natur längs stråken tas i anspråk för bebyggelse ska det kompenseras med att gröna kvaliteter på andra friytor stärks.</p>
<p>Berörs platsen av särskilda mark- och vattenområden av riksintressen enligt miljöbalkens kap 3 och 4?</p>	Ja	<p>Detaljplanen berör följande riksintressen <i>riksintresse för kulturmiljövård</i> och <i>riksintresse för totalförsvaret</i>.</p>
<p>Berörs platsen av näringar av nationell betydelse såsom jordbruksmark och skogsmark för produktionsskog?</p>	Ja	<p>Cirka 1 420 kvadratmeter jordbruksmark ligger inom detaljplaneområdet som inte är planlagt sedan tidigare.</p> <p>I en del av planområdet används cirka 2 722 kvadratmeter mark som jordbruksmark, men är planlagt som park i gällande detaljplan från 1972.</p>

Fråga	Ja/Nej/Eventuellt	Kommentar
Berörs platsen av skyddade områden enligt miljöbalkens kap 7 och 8?	Ja	Planen berör vattenskyddsområdets yttre zon.
Finns högt klassade naturvärdesobjekt i naturvärdesinventering (klass 1 och 2) inom eller i närheten av planområdet?	Nej	
Finns skyddade arter registrerade i Artportalen inom eller i närheten av planområdet?	Nej	
Berörs platsen av Uppsala kommuns känslighetsklassade områden för grundvatten (Riskanalys av Uppsala- och Vattholmaåsarnas tillrinningsområde ur grundvattensynpunkt, 2023). Om ja, ange känslighetsklass.	Ja	Planen berör ett område som omfattas av måttlig känslighet för grundvattnet.
Finns byggnad eller anläggning som är skyddad som byggnadsminne eller finns fornlämning enligt kulturmiljölagen (1988:950) inom området?	Ja	Detaljplanen berör fornlämningar.
Finns risker på platsen som behöver särskild hänsyn? Behövs särskilda utredningar, undersökningar skyddsavstånd med mera?	Ja	Ostkustbanan går igenom en tunnel i planområdets närhet. Järnvägen är transportväg för farligt gods, bland annat flygbränsle. Planområdet ligger mer än 100 meter från tunnelmynningen. I den tidigare miljökonsekvensbeskrivning som togs fram för järnvägsplanen kostade riskutredningen att avstånd på mer än 60 meter från tunnelmynningen innebär mycket små risker för tredje man. Planområdet ligger mer än

Fråga	Ja/Nej/Eventuellt	Kommentar
		<p>100 meter från tunnelmynningen.</p> <p>Några verksamheter/objekt som är branschklassade enligt Naturvårdsverkets metodik för inventering av förorenade områden (MIFO) har registrerats inom cirka 200 meter från planområdet av Länsstyrelsen. Flera av dessa verksamheter har även inventerats enligt MIFO-metodiken. Inom planområdet har den miljötekniska markundersökningen kommit fram till att inga åtgärder med avseende på föroreningar i mark vara erforderliga.</p>

Påverkan

Miljöbedömningsförordningen 5§ 3, 6.

3: de sannolika miljöeffekternas och det påverkade områdets utmärkande egenskaper

6: miljöeffekternas omfattning

Påverkan på miljön och människors hälsa vid genomförande av planen.

Miljöeffekt	Positiv eller ingen påverkan	Risk för viss negativ påverkan	Risk för stor negativ påverkan
Finns risk för påverkan på naturvärden , gröna värden / kilar, biologisk mångfald, växt- och djurliv?	Nej, planområdet tar ingen naturmark i anspråk. Befintliga träd med god vitalitet sparas.		
Finns risk för påverkan på rekreation och friluftsliv ?	Nej, planområdet hyser inte några utpekade rekreativa värden idag. Skolgården som planen skapar förutsättningar för kan bli en målpunkt som ger rekreativa värden.		
Finns risk för påverkan på kulturmiljövärden ?		Detaljplanen ligger inom riskintresset för kulturmiljövärden. Den nya skolbyggnaden och skolgården blir ett nytt inslag i miljön som kan påverka kulturmiljön.	
Finns risk för påverkan på stadsbild?	Planområdet omfattar en byggnad som blir högre än omgivande bebyggelse, men anpassningar till platsen görs som bedöms ge positiva värden till stadsbilden.		

Miljöeffekt	Positiv eller ingen påverkan	Risk för viss negativ påverkan	Risk för stor negativ påverkan
Finns risk för påverkan på grundvatten – att miljö kvalitetsnormer inte kan följas eller att riktvärden överskrids?	Planområdet ligger inom måttlig känslighet (Riskanalys av Uppsala- och Vattholmaåsarnas tillrinningsområde ur grundvattensynpunkt). Bedömningen är att planen inte påverkar grundvattnet negativt.		
Finns risk för påverkan på ytvatten - att miljö kvalitetsnormer inte kan följas, eller att riktvärden överskrids?	Nej, detaljplanen medför förutsättningar till förbättring av föroreningsbelastning. En parkeringsyta flyttas till annan plats i området, som inte har reningsåtgärder av dagvatten i dagsläget, och ersätts med ny parkeringsplats där dagvatten renas. Ett flertal dagvattenåtgärder föreslås som ger god rening.		
Finns risk för människors hälsa eller miljön kopplat till risk och säkerhetsaspekter gällande översvämning och skyfall	Nej, planområdet bedöms inte riskera att översvämmas i framtiden.		
Finns risk för människors hälsa eller miljön kopplat till risk och säkerhetsaspekter gällande instabilitet, sättningar, erosion, ras och skred	Nej.		

Miljöeffekt	Positiv eller ingen påverkan	Risk för viss negativ påverkan	Risk för stor negativ påverkan
Finns risk för människors hälsa eller miljön kopplat till risk och säkerhetsaspekter gällande förorenad mark	Nej.		
Finns risk för människors hälsa eller miljön kopplat till risk och säkerhetsaspekter gällande utsläpp	Nej.		
Finns risk för människors hälsa eller miljön kopplat till risk och säkerhetsaspekter gällande explosion	Planområdet ligger nära en järnvägstunnel, men där riskutredningen i miljökonsekvensbeskrivningen till järnvägsplanen konstaterar att riskerna ligger vid tunnelmynningen inom ett nära avstånd. Mer än 60 meter från tunnelmynningen blir individrisken mycket låg.		
Finns risk för människors hälsa eller miljön kopplat till risk och säkerhetsaspekter gällande strålning till exempel elektromagnetiska fält från järnväg, elnätsstationer, kraftledning.	Nej.		

Miljöeffekt	Positiv eller ingen påverkan	Risk för viss negativ påverkan	Risk för stor negativ påverkan
<p>Finns risk för påverkan på människors hälsa till följd av buller från väg, järnväg, verksamheter, flygtrafik med mera (Miljökvalitetsnormer buller)</p>	<p>Planområdet ligger nära Vattholmavägen som har ekvivalenta ljudnivåer som överskrider Naturvårdsverkets riktlinjer. Placering av skolbyggnaden gör att bullret skärmas av.</p> <p>Planområdet ligger inom påverkansområde för buller eller annan risk tillhörande Uppsala flygflottilj. Bedömningen i bullerutredningen är att skoltomten inte kommer påverkas negativt av ljudet som alstras vid flygningar.</p>		
<p>Finns risk för påverkan på människors hälsa till följd av vibrationer från tung trafik, järnväg med mera.</p>	<p>Nej.</p>		
<p>Finns risk för påverkan på människors hälsa till följd av försämrad luftkvalitet (Miljökvalitetsnormer luft)</p>	<p>Nej. Planområdet ligger nära Vattholmavägen där bebyggelsen inte är särskilt hög.</p>		
<p>Finns risk för påverkan på människors hälsa till följd av djurhållning på grund av risk för allergener (närhet till stall, beteshagar med mera)</p>	<p>Nej.</p>		

Miljöeffekt	Positiv eller ingen påverkan	Risk för viss negativ påverkan	Risk för stor negativ påverkan
Finns risk för påverkan på människors hälsa till följd av ljusförorening från belysningsmaster vid verksamheter eller evenemangsplatser med mera.	Nej.		
Finns risk för påverkan på människors hälsa till följd av lukt från avloppsreningsverk, pumpstation med mera.	Nej.		
Finns risk för klimatpåverkan på grund av ökade utsläpp av växthusgaser, kopplat till förändrad markanvändning?	Nej, detaljplanen ökar förutsättningar för hållbart resande på grund av sin lokalisering och närhet till kollektivtrafik och service.		

Sammanvägning av påverkan

Miljöbedömningsförordningen 5§ 4, 5.

4: I vilken utsträckning det går att avhjälpa de sannolika miljöeffekterna

5: Miljöeffekternas gränsöverskridande egenskaper

Fråga	Ja/Nej/Eventuellt	Kommentar
Är det sannolikt att negativa miljöeffekter uppkommer på miljö, klimat, hälsa eller hushållning med mark, vatten eller andra naturresurser?	Nej.	Detaljplanen bedöms kunna anpassas med hänsyn till aspekter som riskerar att ge en viss negativ påverkan.
Är miljöeffekterna bestående, det vill säga icke reversibla?	Ja.	Jordbruksmark tas i anspråk, vilket blir en icke-reversibel åtgärd.
Kan ett genomförande av planen medföra att förebyggande åtgärder eller kompensationsåtgärder behöver vidtas?	Nej.	
Kan ett genomförande av planen som helhet, tillsammans med förväntad utveckling i omgivningen ³ , ge upphov till kumulativa negativa effekter ⁴ på miljön, hälsan eller hushållningen med mark, vatten och andra naturresurser?	Nej.	

³ Som styrs av andra planer och program

⁴ Kumulativ negativ effekt = flera mindre effekter som kan ge stora negativa effekter utan att de var för sig behöver innebära betydande miljöpåverkan

Samlad bedömning

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att ett genomförande av detaljplan för Gamla Uppsala skola inte kan antas medföra risk för betydande miljöpåverkan. Därmed behöver en strategisk miljöbedömning och miljökonsekvensbeskrivning enligt miljöbalken 6 kapitlet inte genomföras.

Stadsbyggnadsförvaltningen